

2017-06-29
Dnr M2017/01723/Nm

Miljö- och energidepartementet

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11 930
404 39 Göteborg

Uppdrag att föreslå föreskrifter för att under allvarliga och akuta förhållanden undvika vattenbrist

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Havs- och vattenmyndigheten att utreda möjligheter, förutsättningar, konsekvenser samt ett eventuellt behov av att införa föreskrifter om rätt att under allvarliga och akuta förhållanden begränsa tillstånd att bortleda vatten från ett vattenområde, alternativt hindra sådant bortledande, för att undvika vattenbrist. Om förutsättning för och ett behov av föreskrifter bedöms föreligga ska myndigheten även utarbeta förslag till föreskrifter. Myndigheten ska även belysa hur eventuella förslag förhåller sig till dagens reglering i 2 kap. 10 § lagen (1998:812) om särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Havs- och vattenmyndigheten ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) senast den 31 januari 2018.

Bakgrund

Scenarier från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) över hur klimatet kan komma att utvecklas i framtiden visar att nederbördsmängden i västra Sverige kommer att öka medan nederbörden i sydöstra Sverige kommer att minska. Detta får till följd att både tillfällen med översvämning och vattenbrist kan förekomma oftare än idag.

Låg nederbörd har lett till att vattenföring, vattenstånd och grundvattenbildning är under eller mycket under det normala. Den försämrade tillgången på vatten orsakade under 2016 problem i delar av framförallt sydöstra Sverige. Flera kommuner införde begränsningar i den

allmänna vattenförsörjningen och många enskilda fick tillgripa extraordinära åtgärder för sin vattenförsörjning. Statistik från SMHI och Sveriges geologiska undersökning (SGU) visar att de exceptionellt låga ytvattenstånden och grundvattennivåerna under 2016 är resultatet av föregående års låga nederbörd.

Tillgång till vatten är en förutsättning för att kunna bo, bruka mark, hålla lantbruksdjur, bedriva livsmedelsproduktion och annan processindustri, och driva besöksnäring. De små vattenflödena och de låga grundvattennivåerna kan ge effekter på såväl dricksvattenförsörjning, övrigt nyttjande och vattenekosystemen. Statistik från SMHI:s nederbörds- och vattenföringsmätningar samt SGU:s grundvattenmätningar visar att situationen som rådde under framförallt sommarhalvåret 2016 riskerar att upprepas under 2017.

Föreskrifter används med fördel där de verksamheter som ska regleras är av likartat slag och påverkan på omgivningen är väl dokumenterad. För att föreskrifter ska få önskvärd effekt bör de ha giltighet framför beslut av individuell karaktär, dvs. de bör kunna bryta igenom tidigare meddelade tillståndsrättskraft. Regeringen har i dag möjlighet att genom förordning meddela sådana föreskrifter vad gäller miljöfarlig verksamhet. Motsvarande möjlighet saknas dock för vattenverksamheter och vattenanläggningar.

Närmare om uppdraget

Mot bakgrund av förväntade förändringar i nederbördsmönster uppdrar regeringen åt Havs- och vattenmyndigheten att utreda möjligheter, förutsättningar, konsekvenser samt ett eventuellt behov av att införa föreskrifter om rätt att under allvarliga och akuta förhållanden begränsa tillstånd att bortleda vatten från ett vattenområde, alternativt hindra sådant bortledande, för att undvika vattenbrist. Om förutsättning för och ett behov av föreskrifter bedöms föreligga ska myndigheten även utarbeta förslag till föreskrifter. Myndigheten ska även belysa hur eventuella förslag förhåller sig till dagens reglering i 2 kap. 10 § lagen (1998:812) om särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Förslag som redovisas ska följa kommittéförordningens (1998:1474) krav på konsekvensbeskrivningar och kostnadsberäkningar. Myndigheten ska även, i enlighet med 14 kap. 3 § regeringsformen, beakta proportionalitetsprincipen

beträffande eventuella inskränkningar av den kommunala självstyrelsen i sina förslag.

Uppdraget ska genomföras i samråd med SMHI, SGU, Vattenmyndigheterna samt andra berörda myndigheter med sektorsansvar.

På regeringens vägnar

Karolina Skog

Mattis Loberg

Kopia till

Sveriges geologiska undersökning
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt
Vattenmyndigheten i Bottenhavets vattendistrikt
Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt
Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt
Vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt